

VERTROUWEN VOORWAARDE VOOR VERDERE VERBINDING

VERKENNINGSPROCES IN OPDRACHT VAN LEEFBAAR SCHOUWEN – DUIVELAND

Rapportage van Bevindingen door Gerard Rabelink

Burgh-Haamstede, 8 april 2026

Inhoud

1. Inleiding.....	3
2. Terugblik op de verkiezingsuitslag.....	3
3. Opdracht aan de verkenner.....	3
4. Werkwijze.....	4
5. Algemene bevindingen.....	6
6. Inhoudelijke bevindingen.....	7
7. Coalitieakkoord versus Raadsakkoord	10
8. Verstoorde verhoudingen.....	11
9. Analyse gesprekken	12
10. Varianten in een te vormen coalitie.....	13
11. Eindconclusie en eindadvies.....	14
12. Tot slot	16

Bijlage behorende bij dit rapport:

Bijlage 1: Overzicht aangeleverde informatie van externe partijen ten behoeve van de verkenner

1. Inleiding

Op woensdag 18 maart 2026 waren de kiezers in de gelegenheid hun stem uit te brengen in het kader van de gemeenteraadsverkiezingen. Op donderdag 19 maart ben ik telefonisch benaderd door Ron Brink, lijsttrekker van Leefbaar Schouwen – Duiveland (hierna: LSD) met de vraag of ik beschikbaar was om verkenner te worden. In voornoemd onderhoud heeft de heer Brink de visie op de rol van de verkenner nader toegelicht. Nadat de andere partijen te kennen hadden gegeven met mijn voordracht te kunnen instemmen heb ik mezelf op 20 maart definitief beschikbaar gesteld.

2. Terugblik op de verkiezingsuitslag

Op de verkiezingsdag heeft 62,40 % van de stemgerechtigden de gang naar de stembus gemaakt. Net als in veel andere gemeenten in Nederland werd ook op Schouwen - Duiveland de lokale partij de grootste.

LSD komt met 6 zetels als grootste partij in de gemeenteraad van Schouwen – Duiveland. Daarnaast heeft de VVD 5 zetels, SGP 3 zetels, CDA 3 zetels, GroenLinks-PvdA 2 zetels, D66 2 zetels, ChristenUnie 1 zetel en SP 1 zetel.

Bovenstaande leidt ertoe dat er, in ieder geval rekenkundig, meerdere coalitievarianten mogelijk zijn.

Naar aanleiding van de resultaten heeft op 19 maart een duidingsdebat plaatsgevonden onder voorzitterschap van burgemeester Van der Hoek. Alle fracties hebben in dit debat een eerste reflectie gegeven op de uitslag van de verkiezingen. LSD gaf daarin te kennen het voortouw te willen nemen door het aanstellen van een externe verkenner. De andere partijen uit de gemeenteraad konden dit onderschrijven.

3. Opdracht aan de verkenner

De opdracht aan mij als verkenner is als volgt vastgelegd:

“Verken de mogelijkheden van de vorming van een politiek bestuurlijke samenwerking die kan rekenen op een voldoende en zo breed mogelijk draagvlak binnen de gemeenteraad van Schouwen – Duiveland. Rapporteer of er nog sprake is van verstoorde verhoudingen en mogelijke breekpunten. Geef daarbij tevens aan wat voor akkoord de partijen willen sluiten en wie de kandidaat wethouders zijn. Ga daartoe met alle partijen het gesprek aan.”

4. Werkwijze

Op 20 maart heeft er op het gemeentehuis een gesprek plaatsgevonden met de burgemeester en de griffier. Tijdens dit overlegmoment is aangegeven dat ik voor het organiseren van de gesprekken, de verslaglegging en mogelijke verdere informatiebehoefte een beroep kan doen op de ambtelijke ondersteuning vanuit de griffie en de raadscommunicatieadviseur. Vanuit mijn zijde heb ik aangegeven de burgemeester tussentijds te informeren over de voortgang van de verkenningsfase. Een tweede gesprek met de burgemeester vond plaats op zaterdag 21 maart. In dit onderhoud heb ik een toelichting gegeven op de vragen die tijdens het verkenningsproces aan de orde komen. Het derde informatieve gesprek met de burgemeester vond plaats op 31 maart. Het laatste gesprek op 7 april.

Op 25 maart heb ik een gesprek gehad met de gemeentesecretaris over het verloop van het proces.

Op 20 en 21 maart zijn per mail berichten verzonden aan alle partijen waarin zij zijn uitgenodigd voor een gesprek op 24 en 25 maart in het gemeentehuis.

Ter voorbereiding op de gesprekken met de afzonderlijke fracties, heb ik kennis genomen van:

- Het formatieprotocol
- De verkiezingsprogramma's van de gekozen politieke partijen
- Het raadsakkoord 2022-2026 met de uitgevoerde evaluatie
- De interne notitie "Analyse verkiezingsprogramma's Schouwen – Duiveland's"
- Het duidingsdebat op 19 maart

Tijdens de gesprekken zijn door mij de volgende vragen gebruikt als leidraad:

- Welke conclusie trekt uw fractie uit de verkiezingsuitslag?
- Welke inhoudelijke punten zijn voor uw fractie belangrijk voor het vervolg?
- Welke rol ziet uw fractie voor zichzelf weggelegd in de komende bestuursperiode?
- Welke 5 onderwerpen/standpunten uit uw verkiezingsprogramma moeten in de komende raadsperiode in elk geval gerealiseerd worden en moeten om die reden, nog los van de vraag of uw partij deel uitmaakt van het College van B&W, een plaats krijgen in het college- of raadsakkoord?
- Zijn er onder die 5 punten zaken, die een heikele kwestie (breekpunt) kunnen vormen voor de samenwerking met andere partijen?
- Zijn er standpunten vanuit verkiezingsprogramma's van de andere partijen die voor u op voorhand onbespreekbaar zijn?
- Over welke majeure onderwerpen zou de gemeenteraad zich gezamenlijk moeten uitspreken om het nieuwe College van B&W een kader mee te geven?

- Welke partijen zouden volgens u in ieder geval deel moeten uitmaken van het te vormen College van B&W?
- Indien volgens u uw partij een wethouder zou moeten leveren, wie is in dat geval uw kandidaat?
- Hoe kijkt u aan tegen het aantal wethouders waaruit het College van B&W kan bestaan?
- Zijn er nog andere punten die u onder de aandacht van de verkenner wil brengen?

Aan de hand van deze leidraad hebben op 24 en 25 maart de eerste gesprekken plaatsgevonden met alle partijen. De tweede gespreksronde met LSD, SGP, GroenLinks-PvdA, CDA en VVD vond plaats op 30 en 31 maart. Van elke partij waren maximaal drie vertegenwoordigers aanwezig. De griffier en twee ambtenaren vanuit de griffie hebben mij organisatorisch en communicatief gefaciliteerd. Alle gespreksverslagen zijn ter goedkeuring voorgelegd aan de gesprekspartners. Tijdens de gesprekken was sprake van een open, transparante en prettige sfeer en heeft elke partij vanuit de eigen politieke overtuiging een constructieve bijdrage geleverd aan de verkenningsfase. De opgaven voor Schouwen – Duiveland zowel inhoudelijk als bestuurlijk, zijn voor alle partijen helder en duidelijk. Hierdoor heb ik een prima beeld gekregen om te komen tot mijn advies.

5. Algemene bevindingen

Uit de verkennende gesprekken blijkt dat de partijen de uitslag van de verkiezingen divers interpreteren:

- LSD is positief verrast over de uitslag en heeft meer stemmen behaald ten opzichte van de verkiezingen in 2022. LSD geeft aan dat de coalitie 1 zetel heeft verloren als de PvdA niet wordt meegerekend. LSD tekent daarbij aan dat GroenLinks de afgelopen periode een portefeuille heeft gehad met onderwerpen die vanuit politiek-bestuurlijk perspectief lastig zijn: noodopvang, Oekraïneopvang, stikstof en duurzaamheid. Op deze onderwerpen kun je eigenlijk niet scoren, het zijn populaire thema's die wettelijk zijn vastgelegd.
- VVD geeft aan dat de politieke verhoudingen zijn verschoven. De kiezer heeft voor een meer centrum – rechtse koers gekozen.
- SGP stelt dat er sprake is van een ruk naar rechts, waarbij de VVD de grote winnende partij is en D66 ook heeft gewonnen. Daarnaast stelt de SGP dat zij en LSD stemmen hebben gewonnen en GroenLinks in feite maar 1 zetel heeft verloren.
- GroenLinks-PvdA is teleurgesteld en geeft aan dat het verlies onverwacht is. De winst van de VVD komt o.a. voort uit de zichtbaarheid. (kinderburgemeester, podcast, radioaandacht en de partij heeft veel aandacht besteed aan het veiligheidsgevoel (bijvoorbeeld ten aanzien van de noodopvang).
- CDA stelt dat de partij zo'n 200 stemmen heeft verloren. De oorzaak hiervan is dat de voormalig wethouder tussentijds is vertrokken en dat het CDA geen prominente naam uit Bruinisse op de lijst had staan.
- D66 is blij met het resultaat en wijdt dat aan de positieve uitstraling van de partij. De kiezer heeft gekozen voor een frisse wind omdat de kiezer de oppositiepartijen heeft beloond.
- Ondanks dat er volgens de ChristenUnie rechtser is gestemd, is de partij blij met het behoud van een zetel in de gemeenteraad.
- De SP gaat naar aanleiding van de uitslag de komende raadsperiode in de oppositie.
- Alle partijen, behoudens de SP, voelen zich verantwoordelijk om deel uit te maken van een coalitie. Vertrouwen, stabiliteit en betrouwbaarheid zijn daarbij cruciaal om te komen tot een nieuwe coalitie.
- In de gesprekken geven de partijen aan dat er in willekeurige volgorde meerdere getalsmatige coalitievarianten mogelijk zijn:
 - 1) LSD/SGP/CDA/GroenLinks-PvdA
 - 2) LSD/VVD/SGP
 - 3) LSD/VVD/SGP/D66/ChristenUnie
 - 4) LSD/SGP/CDA/ChristenUnie
 - 5) LSD/D66/CDA/VVD
 - 6) LSD/VVD/D66

6. Inhoudelijke bevindingen

Tijdens de verkennende gesprekken hebben de partijen aandacht gevraagd voor de inhoudelijke ambities voor de komende vier jaar. Op hoofdlijnen zijn in de afzonderlijke gesprekken de volgende thema's, in -meer of mindere mate- willekeurige volgorde aan de orde gesteld.

Stads- en dorpsvisies

In alle dorpen en kernen moet een metamorfose plaatsvinden. Hiervoor zijn grote bedragen gereserveerd. Wel wordt gesteld dat zorgvuldig en onderbouwd moet worden nagedacht over wat wel en niet kan worden gerealiseerd.

Opstellen van een omgevingsvisie voor het hele eiland

In deze raadsperiode moet de gemeenteraad op basis van de nieuwe Omgevingswet een omgevingsvisie vaststellen.

Wonen

Passende woningbouw voor alle doelgroepen, zowel kwantitatief als kwalitatief, zijn van belang. Jonge mensen en starters verdienen prioriteit. Bijzondere aandacht moet uitgaan naar zowel mensen die komen uit de gemeente Schouwen – Duiveland als zij die willen terugkeren naar het eiland. Ook wordt aangegeven dat het betaalbare woningen moeten zijn. Focus kan mogelijk liggen op het bouwen van woningen aan de Midden-Zeelandroute. Versnellen van de woningbouw is mogelijk door bijvoorbeeld te focussen op grotere projecten en het herbestemmen van leegstaande gebouwen. Tevens moet het splitsen van woningen makkelijker worden gemaakt.

Bereikbaarheid en mobiliteit

Voor de leefbaarheid in de dorpen en het platteland is goed Openbaar Vervoer van groot belang. Het is belangrijk om vanuit een positieve en constructieve houding mee te denken over de mobiliteit in heel Zeeland. De Zeelandbrug verdient daarbij extra aandacht.

Balans tussen leefbaarheid en toerisme

Verdere grote uitbreiding van het toerisme is niet wenselijk, zodat er een verantwoorde balans ontstaat tussen toerisme enerzijds en economie en leefbaarheid anderzijds.

Ondernemersklimaat

Het versterken van het ondernemersklimaat is belangrijk, waardoor het voor bedrijven interessant wordt om zich hier te vestigen. De gemeentelijke overheid kan de economie ondersteunen door randvoorwaarden te scheppen waarbij de lokale economie gedijt. Aandacht voor de bedrijventerreinen heeft daarbij prioriteit.

Dienstverlening gemeente

Een efficiënte en effectieve gemeentelijke organisatie als “Eerste Overheid” is van essentieel belang voor de inwoners en bedrijven. Daarbij hoort een goede dienstverlening en minder regels waar dat kan.

Veiligheid

Het is wenselijk om vanuit een proactieve houding van de gemeente te komen tot een verdere integrale samenwerking tussen politie, Boa's en jongerenwerk.

Jeugdpreventie

De kosten van de jeugdzorg stijgen enorm. Daarom is het belangrijk om meer preventieve maatregelen te nemen door een integrale samenwerking. Hierdoor wordt versnippering voorkomen.

Zoetwatervoorziening

Voor de verdere ontwikkeling van de landbouw en met name de zoetwatervoorziening is het belangrijk om blijvend in te zetten op living labs.

Realisatie van scholen voor basisonderwijs

Het ingezette beleid moet in de komende raadsperiode worden uitgevoerd.

Aandacht voor sociale thema's en de zwakkeren in onze samenleving

Geen verschraving op het sociaal domein. Bij bezuinigingen zouden kwetsbare inwoners moeten worden ontzien.

Als sociaal thema is het behoud en de bereikbaarheid van medische voorzieningen belangrijk. De gemeente zou hierbij een voorwaardenscheppende en faciliterende rol kunnen spelen.

Duurzaamheid en Milieu

Het realiseren van doelen op lange termijn is belangrijk. Streven naar een energieneutraal Schouwen – Duiveland in 2040 wordt als ambitie aangegeven.

Evenwichtig stabiel financieel beleid

Het is zaak om blijvende aandacht te hebben voor de uitgaven van de gemeente. Begroot daarom realistisch en waak ervoor te veel ambities te formuleren. Realiseer eerst wat er nu op de rol staat en ga zorgvuldig om met gemeenschapsgeld.

Aanvullend zijn de volgende inhoudelijke opmerkingen gemaakt:

- Expliciet geeft de SGP aan dat de zondagsrust gehandhaafd moet blijven.
- Tevens geeft de SGP aan dat er geen mogelijkheden zijn tot realisatie van bordelen en seksinrichtingen.
- SGP stelt dat het verstrekken van subsidies van sportactiviteiten op zondag voor hun partij principieel niet toelaatbaar is.
- Voor LSD en SGP is er geen plaats in de gemeente voor een coffeeshop.
- LSD, SGP, GroenLinks–PvdA, CDA en ChristenUnie blijven staan achter het huidige vlaggenprotocol.
- ChristenUnie stelt dat het dementiebeleid binnen 2 jaar gerealiseerd moet worden, vraagt aandacht voor een Veilige Schoolomgeving en een fysiek loket voor mensen die minder goed met de computer kunnen omgaan.
- D66 wil gratis zwembaden voor jonge kinderen, vraagt aandacht voor goed en transparant bestuur door met alle partijen samen de lokale democratie te versterken en vindt het wenselijk dat een wethouder de portefeuille Integraal Jeugdbeleid krijgt toebedeeld.
- CDA stelt dat bij deelname aan een coalitie er eensgezindheid moet blijven inzake de gemaakte afspraken rondom de noodopvanglocatie. Een coalitiepartij heeft niet de vrijheid om gedurende de looptijd van de afspraken (5 jaar) het unaniem genomen besluit te weerleggen. Dit besluit wordt door alle partijen onderschreven.
- CDA wil uitsluitend uitbreiding minicampings alleen bij agrarisch bestemming.
- Voor ChristenUnie is permanent wonen op recreatieparken bespreekbaar.

Behoudens de voorgaande inhoudelijke opmerkingen zijn er door geen enkele partij beleidsinhoudelijke blokkades aangegeven.

7. Coalitieakkoord versus Raadsakkoord

LSD, CDA, ChristenUnie hebben de voorkeur voor een coalitieakkoord met een uitwerking naar een collegeprogramma. Voor LSD is wel bespreekbaar dat de gemeenteraad hierin een kader stellende en prioriterende rol speelt. Voor ChristenUnie is de continuering van het raadsakkoord bespreekbaar. De VVD en SGP hebben geen voorkeur voor een coalitie- of raadsakkoord.

Daarnaast is het voor LSD, SGP, VVD, CDA, GroenLinks-PvdA, ChristenUnie en D66 bespreekbaar om beleidspunten van andere partijen mee te nemen in een coalitieakkoord.

CDA wil het huidige coalitieakkoord gebruiken als basis om eerst af te maken waaraan begonnen is.

GroenLinks-PvdA wil het huidige raadsakkoord voortzetten met daarnaast een coalitieakkoord.

Volgens D66 moet de geactualiseerde Strategische Visie worden herbevestigd en gebruikt worden als uitgangspunt voor het coalitieakkoord. Tevens vraagt D66 expliciet aandacht om het thema "Goed Bestuur" raadsbreed op te pakken.

De SP wil in het akkoord aandacht voor oplossingen om de afstand tussen inwoners en bestuur te verkleinen.

8. Verstoorde verhoudingen

In de geformuleerde opdracht wordt aan mij gevraagd te rapporteren of er sprake is van verstoorde verhoudingen.

Uit de verkennende gesprekken is mij gebleken dat in de afgelopen raadsperiode in toenemende mate een opeenstapeling van spanningen en conflicten het onderling vertrouwen tussen fracties, en met name tussen individuele raadsleden, ernstig heeft verstoord. Dit alles had een negatief effect op het functioneren van de gemeenteraad als geheel.

Tijdens de verkenningsfase is door partijen hierover in twee termijnen uitvoerig met mij gesproken. Met name CDA, LSD, SGP, ChristenUnie en GroenLinks–PvdA geven expliciet aan dat het vertrouwen in de VVD als partij en VVD raadsleden dermate is geschaad dat er op dit moment voor deze partijen geen basis is om te komen tot een gedragen coalitie waarin de VVD participeert. Bij het CDA ontbreekt het vertrouwen in de fractievoorzitter van de VVD. Voornoemde partijen zijn van mening dat de zorgen die bij hen leven niet worden erkend door de VVD. Tot op heden ontbreekt de noodzakelijke reflectie bij de VVD om te komen tot een traject van herstel van vertrouwen binnen de gemeenteraad. Voornoemde partijen sluiten de VVD echter niet uit. Met name het CDA ziet echter geen basis om met de huidige fractievoorzitter van de VVD samen te werken in een coalitie, als wethouder of fractievoorzitter. Het CDA heeft een voorkeur voor het voortzetten van de huidige coalitie. Daarbij stelt het CDA dat GroenLinks-PvdA fors heeft verloren, maar in absolute zin nog steeds meer stemmen heeft dan D66. Daarnaast heeft GroenLinks-PvdA een kundig wethouder, hetgeen door meerdere partijen wordt beaamd.

Door de VVD is in de gesprekken aangegeven dat ze als partij, bij monde van de fractievoorzitter, de omgangsvormen binnen de raad aan de orde wilde stellen. Achteraf gezien is er bij de VVD twijfel ontstaan over de wijze waarop de fractie dit onderwerp aan de kaak heeft gesteld. De VVD is van mening dat zij transparant en betrouwbaar is en stelt dat ze vanuit hun perspectief in de afgelopen jaren goed hebben samengewerkt. In de ogen van de VVD kan daarom “het ontbreken van vertrouwen” geen issue zijn. Om te komen tot positieve onderlinge bestuurlijke verhoudingen is de VVD bereid om via mediation te werken aan het herstel van vertrouwen. Het allerbelangrijkste is de vraag wat de andere partijen van de VVD nodig hebben om het vertrouwen te kunnen herstellen.

9. Analyse gesprekken

- Op basis van de uitslag van de verkiezingen moet er volgens de partijen een zo breed mogelijk, betrouwbaar en stabiel college komen.
- Het “zo breed mogelijk” wordt divers geïnterpreteerd. VVD, D66 en SP kijken met name naar het aantal zetels en de verkiezingsuitslag. LSD wil een brede vertegenwoordiging die het hele eiland vertegenwoordigt. CDA en ChristenUnie stellen “het vertrouwen” in elkaar centraal. SGP kijkt wel naar het aantal zetels, maar twijfelt aan de betrouwbaarheid van de VVD en heeft daarom de voorkeur voor handhaving van de huidige coalitie en wil niet samen met D66 in een college. GroenLinks-PvdA wil zich bescheiden opstellen, maar heeft de voorkeur om de huidige coalitie voort te zetten en ziet vanwege de moeizame relaties tussen de VVD en andere partijen belemmeringen voor de stabiliteit in een mogelijke coalitie met de VVD.
- De beleidsinhoudelijke ambities zijn tijdens de verkennende gesprekken oppervlakkig aan de orde geweest en niet diepgaand besproken.
- In de verkenningsfase hebben alle partijen, behoudens de SP, aangegeven bestuursverantwoordelijkheid te willen nemen en indien een beroep op hen wordt gedaan, wethouder(s) te kunnen leveren.
- Alle politieke partijen geven aan dat er de komende raadsperiode sprake moet zijn van een stabiel en betrouwbaar bestuur dat voldoende slagkracht en ervaring heeft.
- VVD en D66 willen als winnaars van de verkiezingen collegeverantwoordelijkheid nemen.
- LSD, SGP, CDA, GroenLinks-PvdA en ChristenUnie maken zich ernstig zorgen over de stabiliteit van het nieuwe college indien de VVD daarin deelneemt. Argumentatie hiervoor is gelegen in het gebrek aan vertrouwen. Voornoemde partijen spreken primair de voorkeur uit voor voortzetting van de huidige coalitie.
- CDA geeft aan dat GroenLinks-PvdA fors heeft verloren, maar in absolute zin nog steeds meer stemmen heeft dan D66. Daarnaast heeft GroenLinks-PvdA een kundig wethouder, hetgeen door meerdere partijen wordt beaamd.
- De mogelijke optie LSD/SGP/VVD zou, bij voldoende vertrouwen in elkaar, een mogelijkheid zijn.
- D66 en ChristenUnie willen in een te vormen college waarin de VVD participeert niet in de rol van bemiddelaar of verbinder terecht komen.
- Voor alle partijen staat vast dat LSD bestuurlijke verantwoordelijkheid moet nemen in het nieuw te vormen college van B&W.
- Alle partijen willen een college dat bestaat uit 4 wethouders.
- Alle partijen pleiten voor een evenwichtig en stabiel financieel beleid.

10. Varianten in een te vormen coalitie

Voordat ik nader in ga op de genoemde varianten, stel ik het volgende vast:

- LSD is bij de verkiezingen de grootste partij geworden en wordt door alle partijen genoemd als onderdeel van een te vormen coalitie.
- VVD heeft een voorkeur voor een centrum rechtse coalitie.
- De voorkeur van de partijen gaat uit naar een brede coalitie.
- Het is wenselijk dat het nieuwe college bestaat uit 4 wethouders.
- Alle partijen, behoudens SP, willen bestuursverantwoordelijkheid dragen.
- Beleidsinhoudelijk zijn er geen breekpunten.
- Het onderling vertrouwen tussen de VVD en met name LSD, SGP, CDA, GroenLinks-PvdA en ChristenUnie is ernstig verstoord.
- De SGP geeft aan geen zitting te nemen in een college waar D66 in participeert.
- CDA geeft aan ernstige problemen op het persoonlijke vlak te hebben indien de VVD deel uitmaakt van het college.

Uit de 6 aangegeven varianten blijven er 2 opties over:

- 1) LSD/VVD/SGP**
- 2) LSD/SGP/CDA/GroenLinks-PvdA**

De ChristenUnie heeft aangegeven dat zij de huidige coalitie ook wil ondersteunen zonder een wethouder te leveren. Hierbij vindt de partij het van belang dat beleidspunten van de ChristenUnie in het coalitieakkoord worden opgenomen.

11. Eindconclusie en eindadvies

De verkiezingsuitslag leidt tot een winst van twee zetels voor de VVD en 1 zetel voor D66. GroenLinks-PvdA verliest 3 zetels, de andere partijen blijven qua zetelaantal stabiel. Hoewel het aantal zetels de wens van de kiezer weergeeft, is dat feit op zich in de huidige politiek-bestuurlijke constellatie in Schouwen-Duiveland niet voldoende om te komen tot een nieuwe coalitie en een te vormen college. Bestuurskracht bestaat namelijk niet alleen uit de macht van het aantal zetels, maar is vooral het vermogen om stabiel samen te werken in onderling vertrouwen.

Wederzijds vertrouwen is daarom het fundament voor een positieve samenwerking binnen een te vormen coalitie. Vertrouwen in elkaars intenties, vertrouwen in de bereidheid om naar elkaar te luisteren en het vertrouwen om samen politiek bestuurlijke verantwoordelijkheid te nemen. In complex politiek bestuurlijke situaties is het zaak om gezamenlijk de rug recht te houden. Vertrouwen is immers een voorwaarde voor verdere verbinding tussen alle politieke partijen in de gemeenteraad van Schouwen-Duiveland, maar ook tussen het gemeentebestuur enerzijds en de inwoners, verenigingen en belangenorganisaties anderzijds.

Uit de verkennende gesprekken komt tevens naar voren dat de komende raadsperiode de gemeenteraad van Schouwen – Duiveland staat voor inspirerende beleidsinhoudelijke uitdagingen. Alle politieke partijen hebben aangegeven hier aan te willen werken vanuit een positief kritische houding. In de formatiefase is het primair van belang om afspraken te maken over de wijze waarop beleidsinhoudelijke punten van de partijen die geen deel uitmaken van de coalitie worden meegenomen. De opties coalitie- en raadsakkoord zijn hierbij beiden bespreekbaar.

Om te komen tot een coalitie stel ik het volgende vast:

- Bij een aantal partijen in de gemeenteraad ontbreekt in ernstige mate het vertrouwen in de VVD als mogelijke coalitiepartner.
- Het uitsluiten van de verkiezingswinnaar VVD staat echter op gespannen voet met de wens van de kiezer.
- Van alle politieke partijen mag worden verwacht dat zij zich tot het uiterste inspannen om te onderzoeken of samenwerking met de VVD, in welke vorm dan ook, mogelijk is. Het vraagt van alle betrokkenen daarbij de bereidheid om over de schaduw heen te kijken.
- Het vertrouwen komt niet terug met een enkel gesprek, maar een intensiever traject is noodzakelijk.
- Voorafgaande aan het te starten formatietraject kan in een tussenfase van enkele dagen een uiterste poging worden ondernomen om, onder leiding van een externe procesbegeleider, te onderzoeken of het herstellen van de verstoorde verhoudingen op korte of lange termijn mogelijk is.

- Indien dit tot een gewenst resultaat leidt is een coalitie van LSD/SGP/VVD bestaande uit 14 zetels mogelijk bespreekbaar.
- Mocht deze tussenfase geen optie zijn, dan is voortzetting van de huidige coalitie van LSD/SGP/CDA/GroenLinks-PvdA bestaande uit 14 zetels aan de orde. Daarbij moet worden aangetekend dat de ChristenUnie bereid is deze coalitie te ondersteunen.
- De partijen willen een college dat bestaat uit 4 wethouders.
- Alle partijen die mogelijk deel uitmaken van een coalitie kunnen wethouders voordragen.
- Alle partijen hebben aangegeven geen bezwaar te hebben om programmapunten van andere partijen mee te nemen in een coalitie- of raadsakkoord. Het is dan ook van belang dat de niet participerende partijen in de gelegenheid worden gesteld om hun beleidsinhoudelijke wensen kenbaar te maken.
- Stabiliteit, vertrouwen en betrouwbaarheid moeten de komende raadsperiode leidend zijn.
- Mijn advies is om in de volgende formatiefase een externe formateur of procesbegeleider te benoemen.
- Betrek de toegezonden brieven en de inbreng van het maatschappelijk middenveld bij de verdere formatiebesprekingen. Organiseer zo mogelijk een aantal bijeenkomsten om te luisteren naar onder andere de inbreng van stads- en dorpsraden, landbouw- en ondernemersorganisaties, midden- en kleinbedrijf, de toeristische sector, visserij en platforms.
- Stel een communicatietraject op waarin aangegeven wordt hoe u de Schouwen-Duivelanders over de voortgang informeert.

12. Tot slot

Het was voor mij een eer de afgelopen weken mijn werkzaamheden voor LSD te mogen verrichten. Met genoegen kijk ik terug op de gesprekken met de politieke partijen. Het luisterend oor stond hierbij centraal. Ik dank alle gesprekpartners voor de open gesprekken, alsook de griffier, de waarnemend griffier en de communicatieadviseur voor de uitstekende ondersteuning en prettige samenwerking.

Ik wens de politieke partijen veel wijsheid en energie bij de vorming van de nieuwe coalitie en het daaruit voortvloeiende akkoord.

Burgh – Haamstede, 8 april 2026

Gerard Rabelink